



ΤΙ ΜΟΥ ΕΧΕΙ ΔΙΔΑΞΕΙ Ο ΝΙΤΣΕ

Μαθαίνοντας για τη φιλοσοφική σκέψη μέσα από τη φιλοσοφία του
Φρίντριχ Νίτσε

Μαθησιακοί Στόχοι	<p>Η φιλοσοφία και η νεοελληνική γλώσσα είναι οι σχετικοί γνωστικοί τομείς. Κατά τη διάρκεια αυτής της διδακτικής πρότασης οι μαθητές αναμένεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να συνειδητοποιήσουν τη χρησιμότητα της φιλοσοφίας στην καθημερινή τους ζωή. ➤ Να μελετούν φιλοσοφικά κείμενα, διάφορες αναφορές και πολυτροπικά κείμενα και να τα συσχετίζουν με βασικά φιλοσοφικά προβλήματα. ➤ Να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο του μεγάλου φιλοσόφου Νίτσε και τις βασικές αρχές της φιλοσοφικής του σκέψης. ➤ Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση μεταξύ της μουσικής και ολόκληρης της φιλοσοφικής θεωρίας του Νίτσε. ➤ Να προσεγγίζουν στοχαστικά τη σημασία της μουσικής για τη ζωή τους μέσα από τη φιλοσοφική σκέψη του Νίτσε και να διατυπώνουν (προφορικώς ή γραπτώς) τη γνώμη τους χρησιμοποιώντας επιχειρήματα. ➤ Να συνεργάζονται/να συζητούν μεταξύ τους (αρχές σεβασμού της διαφορετικής γνώμης, του ισότιμου δημοκρατικού διαλόγου, της συμφωνίας και της σύνθεσης των απόψεων). ➤ Να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο ενώ εργάζονται σε ομάδες και με δραστηριότητες βάσει των ενδιαφερόντων τους και του μαθησιακού τους προφίλ.
Μαθήματα	Ελληνική Γλώσσα, Ιστορία, Κοινωνικές Επιστήμες
Προτεινόμενη Ηλικία (10-12 ή 12-14)	12-14
Αριθμός εμπλεκόμενων μαθητών	20 μαθητές (χωρισμένοι σε ομάδες των 3-4 μαθητών)
Διάρκεια	90 λεπτά
Δεξιότητες που αναπτύσσονται	Ο κύριος στόχος αυτής της παιδαγωγικής προσέγγισης είναι να βοηθήσει τους μαθητές να σκέφτονται με κριτικό, δημιουργικό, συνεργατικό και φιλοσοφικό τρόπο (τα τέσσερα είδη σκέψης στη Φιλοσοφία για παιδιά). Έτσι,



	<p>περιλαμβάνει τη διδασκαλία της κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης, της λογικής και του διαλόγου και την προώθηση μιας κοινότητας διερεύνησης, στην οποία η τάξη μετατρέπεται σε ερευνητικό περιβάλλον, προωθώντας την ιδέα της μάθησης ως ομάδας στην οποία η γνώση δημιουργείται μέσω της παρατήρησης, του πειραματισμού και του διαλόγου. Μέσω αυτής της διαδικασίας τα παιδιά μαθαίνουν να σέβονται και να ακούν τη γνώμη των άλλων, να παραθέτουν και να υποστηρίζουν τη δική τους γνώμη και επίσης μαθαίνουν να ακούν τα άλλα παιδιά με σεβασμό ενώ παράλληλα δημιουργούν ο ένας πάνω στις ιδέες του άλλου.</p>
Απαιτούμενα Υλικά	<p>Ηλεκτρονικοί υπολογιστές (με πρόσβαση στο Διαδίκτυο), φύλλα εργασίας σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή, επεξεργαστής κειμένου, PowerPoint, διαδικτυακά εργαλεία.</p>
Βέλτιστες πρακτικές συμπεριληπτικής εκπαίδευσης	<p>Η τάξη οργανώνεται από τον εκπαιδευτικό σε ομάδες. Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί φύλλα εργασίας στον υπολογιστή και διευκολύνει τη διδακτική διαδικασία. Τα φύλλα εργασίας, οι ομαδικές παρουσιάσεις και οι διάλογοι θα πραγματοποιηθούν στην τάξη και θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση των διδακτικών σεναρίων. Μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου μαθήματος, θα υπάρξει κάποια τελική αξιολόγηση.</p>



Οδηγίες για την εφαρμογή του σχεδίου μαθήματος

Αυτό το σχέδιο μαθήματος εισάγει τους μαθητές στη φιλοσοφική σκέψη του Νίτσε, και πιο συγκεκριμένα αναλύει τη σημασία της μουσικής στην ανάπτυξη και την εξέλιξη ενός ατόμου. Οι μαθητές θα εξερευνήσουν τα οφέλη της μουσικής μέσα από τις εμπειρίες της ζωής τους, ενώ ταυτόχρονα θα μάθουν για τον Νίτσε. Οι μαθητές θα εκφράσουν τις προσωπικές τους απόψεις για τη μουσική και το ρόλο που παίζει στη ζωή τους, και θα μάθουν πώς να εκφράζουν τις σκέψεις τους και να αναπτύσσουν επιχειρήματα βασισμένα στη λογική και την επαγωγική σκέψη.

Συνολικά, αυτό το σχέδιο μαθήματος έχει ως στόχο:

- α. Να ενισχύσει το ενδιαφέρον των μαθητών για τη φιλοσοφία και να τους βοηθήσει να κατανοήσουν ότι η φιλοσοφία αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής μας, δίνοντάς μας εργαλεία «αν όχι για να αλλάξουμε», τότε για να κατανοήσουμε τον κόσμο και τον εαυτό μας.
- β. Να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν την έννοια της ευαισθησίας, καθώς και την αξία και τα όρια των προσωπικών μας εμπειριών μέσα από διάφορα κείμενα και οπτικοακουστικό υλικό.
- γ. Να αναπτύξει την ικανότητα των μαθητών να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους και να διαμορφώνουν κριτική γνώμη για βασικά, κοινωνικά ζητήματα της ζωής.
- δ. Να ενισχύσει τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών μέσω της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.
- ε. Να αναπτύξει σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας (ομαδική εργασία, ερευνητικές δεξιότητες)
- στ. Να αναπτύξει τα 4 είδη σκέψης της Φιλοσοφίας για Παιδιά.

Βήμα 1: Εισαγωγή στο φιλοσοφικό θέμα (45 λεπτά)

Κατά τη διάρκεια της πρώτης διδακτικής ώρας, οι μαθητές πηγαίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής και ο εκπαιδευτικός τους δείχνει τα φύλλα εργασίας που είναι αναρτημένα στον υπολογιστή και το ιστολόγιο της τάξης. Αυτά τα φύλλα εργασίας πρέπει να συμπληρωθούν ομαδικά και να παραδοθούν στον εκπαιδευτικό μέχρι το τέλος της ώρας. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές τους στόχους αυτού του σχεδίου μαθήματος, δηλώνοντας ότι ο ρόλος τους θα είναι συντονιστικός και υποστηρικτικός προς κάθε μέλος της ομάδας τους. Στη συνέχεια, η τάξη οργανώνεται σε ομάδες και σε κάθε ομάδα αναθέτονται δραστηριότητες με βάση τα φύλλα εργασίας.

Μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων, κάθε ομάδα καλείται να δημοσιεύσει την εργασία της στο ιστολόγιο της τάξης. Αυτό επιτρέπει μια αμοιβαία διδακτική προσέγγιση, καθώς κάθε ομάδα μπορεί να διδαχθεί από τις εργασίες των άλλων ομάδων.



Το ιστολόγιο της τάξης μπορεί να είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο, όπως ένας κοινός φάκελος Dropbox, το Google Drive κ.λπ.

Εργασία της **πρώτης ομάδας**:

- α. Να μελετήσει τη ζωή και το φιλοσοφικό έργο του Φρίντριχ Νίτσε χρησιμοποιώντας τα ακόλουθα κείμενα και άρθρα:
 - ✓ Friedrich Nietzsche, Wikipedia. Μπορείτε να αλλάξετε τη γλώσσα ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας.
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
 - ✓ «Βιογραφία: Φρειδερίκος Νίτσε, η ζωή και το έργο του υπαρξιακού φιλοσόφου», Psychology Now Team, (2018). Αυτή η πηγή είναι στα ελληνικά, μπορείτε να αντικαταστήσετε την πηγή με βάση τη γλώσσα των μαθητών σας.
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
 - ✓ «Οδηγός σχετικά με την ιδέα πίσω από τη Φιλοσοφία για Παιδιά μέσα από τη διδασκαλία 12 επιλεγμένων Φιλοσόφων», Έργο Little Philosophers της ΕΕ.
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
- β. Αφού οι μαθητές εξερευνήσουν αυτές τις πηγές, θα πρέπει να εργαστούν στις ομάδες τους για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση PowerPoint για τη ζωή και τη φιλοσοφία του Νίτσε.

Στόχος: Οι μαθητές της πρώτης ομάδας θα ενισχύσουν τις δεξιότητες ομαδικής εργασίας, έρευνας και παρουσίασης. Ως αποτέλεσμα, η πρώτη ομάδα θα πρέπει να ονομαστεί «Οι παρουσιαστές».

Εργασία της **δεύτερης ομάδας**:

- α. Να μελετήσει τις βασικές αρχές του Νίτσε μέσω των ηλεκτρονικών βιβλίων που αναπτύχθηκαν από το Έργο Little Philosophers της ΕΕ.
Σύνδεσμος για τα ηλεκτρονικά βιβλία: [εδώ](#).
- β. Να δημιουργήσουν ηχογραφήσεις σχετικά με τις φιλοσοφικές απόψεις του Νίτσε, με βάση τα ηλεκτρονικά βιβλία.
- γ. Να δημιουργήσουν έναν εννοιολογικό χάρτη με όρους που χρησιμοποιούνται στα φιλοσοφικά κείμενα του Νίτσε. Υπάρχουν διάφορα διαδικτυακά εργαλεία, που μπορούν να χρησιμοποιήσουν μαθητές και εκπαιδευτικοί για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών. Για τα ελληνικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το Cmap, στο οποίο έχετε πρόσβαση [εδώ](#). Για τα αγγλικά, ή/και άλλες γλώσσες οι μαθητές μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν το [Canva](#).



Στόχος: Η δημιουργία εννοιολογικών χαρτών είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τα παιδιά να προωθήσουν τις δεξιότητές τους στον γραμματισμό, να μάθουν νέες λέξεις στη μητρική ή την ξένη γλώσσα τους και να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και τις δεξιότητες λογικής σκέψης. Ως αποτέλεσμα, αυτή η ομάδα θα πρέπει να ονομάζεται «Οι Ακαδημαϊκοί».

Εργασία της τρίτης ομάδας:

- α. να μελετήσουν τις απόψεις του Νίτσε περί μουσικής στα ακόλουθα κείμενα και άρθρα:
 - “Friedrich Nietzsche facts for kids, Kids Encyclopedia Facts”. Αυτή η πηγή είναι στα Αγγλικά
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
 - ✓ “How Nietzsche’s love for music influenced his philosophy”, Big Think, (2021). Αυτή η πηγή είναι στα Αγγλικά
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
 - ✓ «Μουσική εστί και Φιλοσοφία», Ιάκος Δημητρίου Lectures Bureau, (2011). Αυτή η πηγή είναι στα Ελληνικά
Σύνδεσμος: [εδώ](#).
- β. Να συντάξουν ένα σύντομο άρθρο με τίτλο: «Οι απόψεις του Νίτσε περί μουσικής». Το άρθρο θα αναρτηθεί στο ιστολόγιο της τάξης και στη συνέχεια θα δημοσιευτεί στη μαθητική εφημερίδα του σχολείου (αν υπάρχει κάτι τέτοιο στο σχολείο σας).

Στόχος: Σε αυτή την ομάδα, οι μαθητές θα εξασκηθούν στη λογική σκέψη και θα αναπτύξουν τις δεξιότητες έρευνας και συγγραφής. Επιπλέον, θα μάθουν πώς να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και να αναζητούν διάφορες πηγές για ένα συγκεκριμένο θέμα που τους ενδιαφέρει. Αυτή η ομάδα ονομάζεται «Οι συγγραφείς».

Εργασία της τέταρτης ομάδας:

- α. Να μελετήσετε ένα φιλοσοφικό αφήγημα σχετικά με το φιλοσοφικό έργο για τον Νίτσε, που δημιουργήθηκε από το Έργο Little Philosophers της ΕΕ. Τα φιλοσοφικά αφηγήματα είναι διαθέσιμα [εδώ](#).
- β. Να δημιουργήσουν μια οπτικοποιημένη αφήγηση εμπνευσμένη από την αφήγηση. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα διαδικτυακά εργαλεία για τη δημιουργία των σεναρίων τους. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν το [Canva](#) και το [Studiobinder](#).

Στόχος: Διαβάζοντας το φιλοσοφικό αφήγημα για τη φιλοσοφία του Νίτσε, οι μαθητές κατανοούν καλύτερα τη φιλοσοφία και τις απόψεις του για τη μουσική και μαθαίνουν πώς



να εκφράζουν τις δικές τους σκέψεις και επιχειρήματα. Οι μαθητές θα αναπτύξουν επίσης τις δεξιότητες ομαδικής εργασίας και τη δημιουργικότητά τους μέσω της δημιουργίας των οπτικοποιημένων αφηγήσεών τους. Αυτή η ομάδα μαθητών ονομάζεται «Οι καλλιτέχνες».

Βήμα 2: Παρουσίαση των ερευνητικών εργασιών των ομάδων- Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης (40 λεπτά)

Ο εκπαιδευτικός δίνει οδηγίες στις ομάδες να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους σε ολόκληρη την τάξη, ενθαρρύνοντάς τους να συγκρίνουν τα ευρήματά τους και να συμπληρώνουν ο ένας τα αποτελέσματα του άλλου, οδηγώντας στη δημιουργία ενός αμοιβαίου ομαδικού περιβάλλοντος μάθησης. Οι υπόλοιποι μαθητές και ο εκπαιδευτικός θα παράσχουν ανατροφοδότηση και θα συζητήσουν τα αποτελέσματα της κάθε ομάδας.

Μετά την ομαδική παρουσίαση, ο εκπαιδευτικός ξεκινά μια ομαδική συζήτηση με τη μορφή στρογγυλής τραπέζης μεταξύ όλων των μαθητών. Σκοπός της ομαδικής συζήτησης είναι η εξαγωγή λογικών συμπερασμάτων σχετικά με τη στάση του Νίτσε απέναντι στην κοινωνία, το ρόλο της φιλοσοφίας του στη διαμόρφωση της ανθρώπινης φύσης και τη γνώμη του για τη μουσική.

Ορισμένες κατευθυντήριες ερωτήσεις για τη συζήτηση στην ομάδα είναι οι εξής:

- ✓ Τι διδάχθηκα από τη φιλοσοφία του Νίτσε;
- ✓ Τι συνειδητοποίησα σχετικά με τη σημασία της μουσικής;
- ✓ Είναι η μουσική μια μορφή φιλοσοφίας;

Η ομαδική συζήτηση θα ενισχύσει τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών και θα προωθήσει τον ψηφιακό τους γραμματισμό και τις ικανότητές τους να συμμετέχουν σε ομαδικές συζητήσεις, διαλόγους και αντιπαραθέσεις.

Βήμα 3: Καταληκτικά σχόλια (5 λεπτά)

- Μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων και της ομαδικής συζήτησης οι μαθητές μαζί με τον εκπαιδευτικό θα πρέπει να αφιερώσουν περίπου 5 λεπτά για να συζητήσουν τα πιο επιτυχημένα σημεία της εφαρμογής του σχεδίου μαθήματος. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει επίσης να εντοπίσουν τυχόν σημεία που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν διαφορετικά και να κρατήσουν σημειώσεις για την αποφυγή αντίστοιχων λαθών κατά την υλοποίηση άλλων σχεδίων μαθήματος στο μέλλον



Αναφορές:

Apostolou, B. (2017). Philosophy for children. Master thesis. University of Ioannina.

Gasparatou, P. (2014). Philosophy of education. Open academic courses of the University of Patras, <https://docplayer.gr/12255467-Filosofia-tis-paideias.html>.

Moschonas, S. (1993). Philosophical courses in middle school and high school.

Tsavaras, G. Philosophy manual: Teaching philosophy with a dialogic and research method. Athens: Typhotito, 2006.

SAPERE (Society for the Advancement of Philosophical Enquiry and Reflection in Education). <https://www.sapere.org.uk/about-us/>.

Philosophy4Children. "What is Philosophy for Children?". <https://philosophy4children.co.uk/home/p4c/>.

Little Philosophers. <https://littlephilosophers.eu/?lang=el>

Canva. <https://www.canva.com>.

Studiobinder. <https://www.studiobinder.com>.

Cmap Tools. <https://docplayer.gr/29612803-Ennoiologikos-hartis-cmap-tools.html>.

Έφη Αγραφιώτη, 'Ο Νίτσε και η Μουσική', (Efi Agrafioti, 'Nitze and Music'), https://www.tar.gr/nitse_kai_moysiki_br_tis_efis_agrafiwti_br_font_size_moysikes-article-2161.html?categoryid=5.

Χ.Ο., Η μέση γη του Τόλκιεν δεν ήταν ένα μέρος. Ήταν μια περίοδος στην (Αγγλική) ιστορία. (Tolkien's land was not a place. It was a historical period.) <https://el.gov-civ-guarda.pt/e-mese-ge-tou-tolkien-den-etan-ena-meros-etan-mia-periodos-sten-anglike-istoria>.

Lectures Bureau, Μουσική εστί και φιλοσοφία (Music is also Philosophy), <https://www.lecturesbureau.gr/1/music-is-philosophy-2095/>.

Youtube, 'Το Storyboard στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό', Ακαδημία elearning, <https://youtu.be/BqDLzeL51Kk?si=R9Ur57cShBmM9U-9>.

Κρικέλη Ελένη, Ειρήνη - Πόλεμος (Krikeli Eleni, Peace – War), <https://padlet.com/helkrik/padlet-ng8blx6cx9lh>.